

**แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุรา
ของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี**
**THE APPROACH OF BUDDHA-DHAMMA APPLICATIONS FOR PREVENTING
ALCOHOL ADDICTION OF PEOPLE AT PHASUK SUB-DISTRICT,
WANGSAMMOH DISTRICT, UDON THANI PROVINCE***

พระชนวัฒน์ อภินนโท (ช่วยศิริ),
พระครูสุธีคัมภีรญาณ, โสวิทย์ บำรุงภักดิ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Phra Tanawat Abhinando (Chuaisiri),
Phrakhru Sudhikhambhirayan, Sowit Bamrungphak
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus, Thailand
E-mail: prakhon2020@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของประชาชนในตำบลผาสุก 2) ศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมสำหรับป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปพบว่าประชาชนที่ติดสุรานั้น เวลาว่างงานบุญที่วัดหรือบ้าน จะพบผู้ติดสุราแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ เช่น ส่งเสียงดัง เอะอะรบกวนคนอื่น ทำดีทำต่อย ตลอดจนสร้างความรำคาญแก่ผู้ร่วมงาน ปัญหาดังกล่าวนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น
2. หลักพุทธธรรมที่ใช้แก้ปัญหา ได้แก่ เบญจศีล ข้อ 5 และเบญจธรรมข้อ 5, อบายมุข 4 และ 6, อริยสัจ 4 และไตรสิกขา
3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ หลักเบญจศีลและเบญจธรรม ข้อที่ 5 การแสดงธรรมหรือบรรยายธรรมจึงควรยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างของผู้ติดสุราจนชีวิตตกต่ำ ให้เขาตระหนักรู้ตามสังขธรรม, หลักอบายมุข 4 และ 6 ควรยกตัวอย่างของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่แสดงออกมา สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวอย่างไร, หลักอริยสัจ 4 เมื่อทราบปัญหาและสาเหตุ แล้วสิ่งที่จะมาเป็นคู่ปรับก็คือการวางเป้าหมายที่จะมุ่งสู่ความหลุดพ้นปัญหานั้นได้อย่างไร และจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติมาป้องกันการติดสุรานั้นได้อย่างไร,

*ได้รับบทความ: 30 ก.ย. 2563; แก้ไขบทความ: 18 ธ.ค. 2563; ตอปรับตีพิมพ์: 28 ธ.ค. 2563

หลักไตรสิกขา ผู้นำสงฆ์ในแต่ละพื้นที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมอบรมจิตใจ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สร้างภูมิทางด้านจิตใจเพื่อด้านทานกิเลสให้แก่ประชาชน, หลักโยนิโสมนสิการ คือ ส่งเสริมระบบการใช้สติปัญญาจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ ตามสภาวะความเป็นจริง และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย

คำสำคัญ: แนวทาง; หลักพุทธธรรม; การติดสุรา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the general state of people at Phasuk sub-district, Wangsammoh, Udon Thani province, 2) to study Buddha-Dhamma doctrines for preventing alcohol addiction of people at Phasuk sub-district, Wangsammoh District, Udon Thani province, 3) to proposes the approach of Buddha-Dhamma applications for preventing alcohol addiction of people at Phasuk sub-district. It was a qualitative research and documentary analysis and 25 interviewee key informants. The research tool was structured interview and field study data analyzed by descriptive method.

The results of this study found that:

1. general state of people at Phusuk sub-district. Some alcohol addicted people had no appropriate behaviors such as making loud noises, annoying others, defying stings, and causing annoyance to participants. Such problem is getting more and more serious.

2. The Buddha-Dhamma used for alcohol addicted people were the five precepts and the five ennobling virtues. The four and six causes of ruins and the threefold training.

3. The approach of Buddha-Dhamma application for preventing of alcohol addiction of people at Phasuk sub-district, Wangsammoh, Udon Thani province are the five precepts and the five ennobling virtues especially no. 5, showing them the harm of alcohol addiction by giving an illustration or an example of an alcoholic for example depressed life of the addicted the poor family the depressed future of children in order to realize this truth. The concept of the four noble truths enables to understand the dukkha and samuddaya and set the goals leading to the end of problem and then having set the clear goal, the method and approach is the practice for preventing alcohol (magga). The concept of threefold training called morality, concentration and wisdom that the leader of Sangha at each area has their own moral support activity by integrating Buddhadhamma into the people's heart.

Furthermore, the concept of systematic thinking (yonisomanasikara) is meant to forging intellects as they really are and as the cause and factors i.e. right and systematic thinking.

Keywords: The approach; Buddha-Dhamma; Alcohol addiction

บทนำ

ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาสู่ประเทศอย่างรุนแรง ทำให้ระบบสังคมครอบครัวไทยเริ่มแตกสลาย และวัฒนธรรมดังกล่าวยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นในสังคมไทย ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ สินค้าแพง ปัญหายาเสพติด การมั่วสุมเที่ยวเตร่ของวัยรุ่น เป็นต้น นับเป็นปัญหาที่สะท้อนถึงความเสื่อมโทรมของสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด บางคนหาทางออกจากปัญหาดังกล่าวด้วยการพึ่งพาอบายมุขโดยเฉพาะสุรา ทำให้ความสุขในสังคมเดิมลดบทบาทลงมาก (พระมหากำพล คุณงกร, 2557)

ปัจจุบันนี้ปัญหาพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยในสมัยปัจจุบันนี้ ไม่ใช่เรื่องธรรมดาอีกต่อไป เพราะว่าพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนคนไทย แม้กระทั่งวัยรุ่นเป็นปัญหาใหญ่ในสังคม อีกทั้งยังทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ และในสมัยปัจจุบันไม่ใช่มีแค่ผู้ใหญ่ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ยังมีทั้งเด็กวัยรุ่น และเยาวชนที่ดื่มสุราเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะปัญหาของวัยรุ่นในเครื่องดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสม ไม่ว่าจะเป็นสุรา (เหล้า) เบียร์ ไวน์ มีมากขึ้น ในทุกประเทศ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบทดลองสิ่งต่างๆ และวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของวัยรุ่น เช่น การคบเพื่อน ความต้องการความเป็นอิสระ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับผู้ปกครองอาจเป็นสาเหตุนำไปสู่พฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นก็ได้ โดยเฉพาะวัยรุ่นในครอบครัวที่มีปัญหาอยู่แล้ว และในปัจจุบันก็มีแนวโน้มว่าจะเกิดปัญหามากขึ้นในวัยที่อายุน้อยลงเรื่อยๆ จากสถิติอายุเฉลี่ยที่เด็กวัยรุ่นเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คืออายุ 12 ปีขึ้นไป และแต่ละปีจะมีวัยรุ่นจำนวน 4,600,000 คน อยู่ระหว่าง 15-19 ปี จะมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น เช่น ทำให้การเรียนตกต่ำ มีปัญหากับผู้ปกครองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำจะทำให้เกิดการติดแอลกอฮอล์ได้ จากความรุนแรงของปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เช่น ทำให้อ้วน ความดันโลหิตสูง ความผิดปกติทางสมอง-พฤติกรรม-เขาวนปัญญา มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ผลการเรียนตกต่ำ ก่อให้เกิดการติดสุราเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีพฤติกรรมส่อไปในทางการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น บางคนถึงขนาดถูกจับกุมดำเนินคดีได้และที่สำคัญคือปัญหาการเกิดอุบัติเหตุเป็นพฤติกรรมเสี่ยงอย่างหนึ่งที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี โดยเฉพาะอุบัติเหตุ

จากการจราจรทางบนท้องถนน ซึ่งเป็นอุบัติเหตุที่มีความรุนแรง และทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากในแต่ละปีโดยเฉพาะช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายๆ วัน เช่น เทศกาลปีใหม่ และเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น (พลวัฒน์ ชุมสุข, 2561)

ปัญหาการติดสุรานั้น ประเทศไทยมีปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 40 ของโลกโดยเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดกลั่น สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก แนวโน้มอัตราการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยปี 2532 อัตราการดื่มเฉลี่ย 20.2 ลิตรต่อคนต่อปี และปี พ.ศ. 2546 มีอัตราการบริโภคเฉลี่ย 58.0 ลิตรต่อคนต่อปี เพิ่มเกือบ 3 เท่าตัว ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากรตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2557 และการสำรวจอนามัยและสวัสดิการปี พ.ศ. 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น พบว่าอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยรวมค่อนข้างคงที่ เมื่อแยกวิเคราะห์ตามเพศจะพบว่า เพศชายจะมีอัตราการดื่มที่สูงกว่าเพศหญิง แต่มีแนวโน้มการดื่มแอลกอฮอล์ลดลงเรื่อยๆ ในขณะที่เพศหญิงมีอัตราการดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 9.79 ในปี พ.ศ. 2544 มาเป็น ร้อยละ 12.92 ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

จากรายงานภาระโรค NCDs (Global Status Report on Non-communicable Disease 2014) ขององค์การอนามัยโลก พบว่า ในปี พ.ศ. 2555 การเสียชีวิตทั่วโลกมากกว่า ร้อยละ 50 สัมพันธ์กับโรค NCDs และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกปีละ ประมาณ 3.3 ล้านคน หรือร้อยละ 5.9 และทำให้เกิดความสูญเสียปีสุขภาวะ (disability-adjusted Life years : DALYs) ร้อยละ 5.1 ของภาระโรคทั่วโลก (อุดมศักดิ์ แซ่โจ้วและคณะ, 2559)

ทฤษฎีที่อธิบายกลไกของการผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ได้รับความ เชื่อถือเกิดขึ้น ในปีพ.ศ. 2546 โดย Jurgen Rehm และคณะ ได้กล่าวว่า รูปแบบการดื่ม (pattern) และปริมาณที่ดื่ม (volume) จะก่อให้เกิดผลกระทบ 4 ด้าน ดังนี้ (1) ผลกระทบทางสุขภาพแบบเฉียบพลัน เช่น การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น (2) ผลกระทบทางสุขภาพแบบเรื้อรังเช่น โรคมะเร็งต่างๆ เป็นต้น (3) ผลกระทบทางสังคมแบบเฉียบพลัน เช่น อาชญากรรม เป็นต้น และ (4) ผลกระทบทางสังคมแบบเรื้อรัง เช่น ปัญหาครอบครัว การว่างงาน เป็นต้น โดยผ่าน 3 กลไก ได้แก่ ความเป็นพิษของแอลกอฮอล์ (toxicity), ความมึนเมา (intoxication) และการเสพติด (dependence)

จากรายงานภาระโรคและการบาดเจ็บของประชากรไทยล่าสุด ปี พ.ศ.2556 พบว่า การเสพติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ประชากรชายไทยสูญเสียปีสุขภาวะจากภาวะบกพร่องทาง สุขภาพ นับรวมเป็น 496,000 ปีของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Year Lost due to Disability ; YLD) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22.3 ของปีแห่งการสูญเสียจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุอื่นๆ แล้ว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จัดเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการสูญเสียปีสุขภาวะ ในประชากรชาย โดยสูงถึง 537,000 ปี หรือ

ร้อยละ 8.8 ของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมด และเป็นสาเหตุหลักของการสูญเสียปีสุขภาวะอันดับหนึ่งในประชากรชายกลุ่ม อายุ 30-59 ปี และอันดับสามในประชากรชายกลุ่มอายุ 15-29 ปี

การป้องกันการดื่มสุราเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนและค่อนข้างละเอียดอ่อนจึงจำเป็นต้องใช้เจ้าของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหา ช่วยในการมองปัญหา เข้าใจปัญหาของตนเอง และมองเห็นศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหการดื่มสุราเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อภูมิปัญญาชุมชนในการเลิกบริโภคสุราและแนวทางการแก้ไขปัญหการบริโภคสุราโดยใช้ภูมิปัญญาชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนจากประสบการณ์เลิกสุราของสมาชิกในชุมชน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าได้ภูมิปัญญาชุมชน อันเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหการบริโภคสุราในชุมชน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ชุมชนเกิดความรักความสามัคคีต่อกัน และเหนือสิ่งอื่นใดในกระบวนการภูมิปัญญาชุมชนนี้ได้มีประชาชนสมัครใจเลิกสุรา 3 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สามารถป้องกันการดื่มสุราในชุมชนได้ (จิรัชยา เจียวกัก และสันติชัย แยมใหม่, 2558)

โดยชาวไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีหลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันการติดสุราในรูปแบบการปฏิบัติตามหลักคำสอน เช่น หลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม หลักอริยสัจ 4 หลักไตรสิกขา หลักอบายมุข 4 และหลักอบายมุข 6 ซึ่งควรประยุกต์หลักคำสอนร่วมกับการจัดกิจกรรมเชิงพุทธ เช่น การสวดมนต์ การเจริญจิตภาวนา การบำบัดผู้ติดสุราด้วยสมุนไพรเพื่อถอนพิษสุรา ปรับสภาพจิตใจให้เข้มแข็ง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งทางสังคมและที่อยู่อาศัย

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนากับการป้องกันการติดสุราในสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการป้องกันการติดสุรา อันเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาต่างๆ โดยที่ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาถึงสภาพปัญหาการติดสุรา แนวทางการแก้ปัญหาโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรทางพระพุทธศาสนา การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันการติดสุราของประชาชนและเยาวชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา และการป้องกันปัญหาสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมสำหรับป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประเภทการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนามดังนี้

1.1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดง ความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นแนวคิด หลักการในการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการติดสุราและเสพติดในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

1.2) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นประเพณีวิจัยภาคสนาม (Field Study) โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา ผลการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม และกิจกรรมเชิงพุทธ เพื่อใช้แก้ป้องกันการติดสุราของประชาชนในเขตตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประกอบงานวิจัย แล้วนำเสนองานวิจัยเชิงพรรณนา

2. กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 25 รูป/คน ได้แก่ พระสังฆาธิการ จำนวน 7 รูป ข้าราชการและผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน อาสาสมัคร จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อใช้แก้ปัญหาคติติดสุราและยาเสพติดของประชาชนและเยาวชนในเขตตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ **ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสำหรับบรรพชิต **ส่วนที่ 2** การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในเขตตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1) กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นการกำหนดว่าข้อมูลที่ต้องการมีอะไรบ้าง โดยการศึกษาและวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์หรือปัญหาของการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัด จึงจะได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

4.2) กำหนดแหล่งข้อมูล 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) พระสังฆาธิการ 2) ข้าราชการและผู้นำชุมชน 3) อาสาสมัคร 4) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 25 รูป/คน

4.3) นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์ (Inter View) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) พระสังฆาธิการ จำนวน 7 รูป 2) ข้าราชการและผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน 3) อาสาสมัคร จำนวน 3 คน 4) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 รูป/คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

5.1) ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์

5.2) ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก/การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. สภาพทั่วไปของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า

เทศบาลตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอวังสามหมอ ห่างจากอำเภอวังสามหมอ 30 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 132,500 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 หมู่บ้าน มีทั้งหมด 4,628 ครัวเรือน เป็นประชาชนรวมทั้งหมด 15,887 คน

การติดสุราของคนในชุมชนนั้นจะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในกลุ่มผู้ติดสุรา เวลาว่างงานบุญที่วัดหรือในหมู่บ้านมักจะมีกลุ่มผู้ติดสุราคอยก่อวุ่นหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันไม่เหมาะสม เช่น การด่าว่าผู้อื่น เป็นต้น และกลุ่มผู้ติดสุราจะแสดงพฤติกรรมแบบนี้แทบทุกงาน เป็นที่เอือมระอาแก่สุขภาพชน ผู้ติดสุรานั้นจะระบาคใน กลุ่มวัยรุ่น ขาดการตระหนักรู้ในพิษภัยสุรา คบคนไม่ดีเป็นเพื่อน ถูกชักจูงให้ดื่มสุรา โดยมีค่านึงถึงผลกระทบที่

จะเกิดในสังคม เพราะครอบครัวล่มสลาย ขาดความอบอุ่น หาทางออกให้ชีวิตด้วยการไปพึ่งการดื่มสุรา จนถูกพิษภัยของสุราทำลายสุขภาพกายและใจ

การติดสุราของประชาชนและเยาวชนในตำบลผาสุก เมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรในตำบลผาสุก แม้จะอยู่ในระดับน้อยแต่ก็มีสถิติเพิ่มขึ้นทุกปี จากข้อมูลการเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลระดับอำเภอ อังสามหมอ รวมถึงผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากการดื่มสุราจนเมาแล้วขับยานพาหนะประสบอุบัติเหตุ มีทั้งอาการบาดเจ็บเล็กน้อย อาการสาหัสและเสียชีวิต นอกจากนี้ยังมีประชาชนกลุ่มหนึ่งในชนบท ที่เข้ารับการรักษาอาการเสพติดสุราในวัดหรือสำนักสงฆ์ที่รับเข้าบำบัดรักษา ด้วยวิธีทานยาสมุนไพรควบคู่กับการใช้กิจกรรมทางศาสนา เช่น การสมาทานสัจจะไม่เกี่ยวข้องกับสุรา การดื่มน้ำยาสมุนไพรเพื่อสํารอกพิษในร่างกาย ผู้ติดสุราส่วนมากจะเป็นกลุ่มผู้มีประวัติเคยเสพติดมาก่อน ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป บางคนก็มีครอบครัวล่มสลายเพราะอยากร้าง มีปัญหาเศรษฐกิจ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เกิดความกลัดกลุ้มหาทางออก ด้วยการดื่มสุราในกลุ่มผู้มีอายุ ส่วนกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยอยากรู้อยากลอง ติดเพื่อน หากคบเพื่อนไม่ดีก็จะชักนำไปดื่มสุรา

2. หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า

หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการติดสุรา ได้ดังต่อไปนี้

1) อริยสัจ 4 จะให้เห็นว่า การป้องกันการติดสุราที่จะสมบูรณ์ได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาปัญหาโดยภาพรวมตามความเป็นจริง โดยใช้หลัก “อริยสัจ” เป็นที่ตั้ง แล้ววิเคราะห์แยกแยะปัญหา สาเหตุของปัญหา เป้าหมายที่ต้องการจะไป และแนวทางการแก้ปัญหาให้สอดคล้องสมบูรณ์ จึงจะสามารถแก้ปัญหา นั้นได้อย่างแท้จริง แนวทางการป้องกันและแก้ไขตามหลักพระพุทธศาสนา (อริยสัจสี่) นั้น เมื่อเราทราบถึงปัญหา (ทุกข์) และสาเหตุ (สมุทัย) แล้วสิ่งที่จะมาเป็นคู่ปรับก็คือการวางเป้าหมายที่จะมุ่งสู่ความหลุดพ้นปัญหานั้นได้อย่างไร (นิโรธ) เมื่อได้เป้าหมายแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เราจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติมาป้องกันการติดสุรานั้นได้อย่างไร (มรรค)

2) ไตรสิกขา ถือว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดที่สุด เพราะเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาภายในตัวบุคคลเองเป็นจุดเริ่ม ปัญหาสุราจะหมดไปหากได้ทำการแก้ไขตรงจุด นั่นก็คือการพัฒนาจิตใจของตนเองให้สูงขึ้น เพราะจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพวย่อมอ่อนไหวต่อแรงกระตุ้นเร้าของกิเลส และตกเป็นทาสของกิเลสได้ง่าย ด้วยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปเยียวยา ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมที่ถือว่าเป็นบทพื้นฐานแห่งชีวิตที่สามารถลดระดับปัญหา และสามารถนำไปเป็นทางออกจากปัญหาการดื่มสุราของปัจเจกบุคคล กลายเป็นบุคคลต้นแบบเป็นตัวอย่างของคนอื่น ฉะนั้นจึงต้องมีการอบรมจิตใจ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานต่อกิเลส

3) โยนิโสมนสิการ คือ ระบบการใช้สติปัญญาจัดจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงตามสภาวะ (ตามธรรมชาติ) และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย (เหตุคั้น เหตุแวดล้อม) เป็นการคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระบบต่อเนื่องตามลำดับ มีวิธีการคิดทั้งหมด 10 วิธี ได้แก่ 1) การคิดแบบสาวปัจจัย 2) การคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ 3) การคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา (วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์) 4) การคิดแบบอริยสัง 5) การคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย (วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์) 6) การคิดแบบคุณโทษและทางออก 7) การคิดแบบคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม 8) การคิดแบบอุปมาอุปไมย 9) การคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน 10) การคิดวิเคราะห์ในลักษณะต่างๆ (วิธีคิดแบบวิภังคชาต)

4) เบญจศีล-เบญจธรรม

เบญจศีล เป็นคุณธรรมพื้นฐานในวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งอนุমানได้จากการดำเนินชีวิตตามปกติของชาวไทยพุทธ แนวทางคุณธรรมพื้นฐาน ศีล 5 คือ ไม่มุ่งทำร้ายผู้อื่น ไม่ทุจริตฉ้อโกง ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่หลอกลวงกล่าวเท็จ และไม่เกี่ยวข้องสิ่งเสพติดให้โทษ คุณธรรมดังกล่าวจะเสริมสร้างให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขและยังเป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์

เบญจธรรม หรือ เบญจกัลยาณธรรม คือ ธรรม 5, ธรรมอันดีงามห้าอย่าง, คุณธรรมห้าประการ คู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล ผู้รักษาเบญจศีลควรมีไว้ประจำใจ

สรุปได้ว่า กระบวนทัศน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุราในแนวพระพุทธศาสนานั้นอยู่ในบริบทของอริยสังขัจฉีนั้นเอง เพียงแต่ว่า จะสามารถนำมาปรับประยุกต์เป็นวิธีการที่จะนำหลักพุทธธรรมไปใช้นั้น ชาวพุทธจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรู้และเข้าใจอย่างแม่นยำในหลักอริยสังขัจฉี หลักไตรสิกขา หลักโยนิโสมนสิการ หลักเบญจศีล หลักอบายมุข 4, 6 นั้นเอง

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี พบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรม ข้อที่ 5 ที่ว่า “สุราเมรยมัชฌมาทัญฐานา เวมณิ เว้นจากน้ำเมาคือสุราเมรย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ” นั้น การที่จะทำผู้สมทานศีล เบญจศีลเบญจธรรม ข้อที่ 5 ที่ว่า ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริงนั้น ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ต้องสอนให้เขาเห็นโทษหรือภัยของการติดสุราก่อน การแสดงธรรมหรือบรรยายธรรมจึงควรยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างของผู้ติดสุราจนชีวิตล่มจม สภาพครอบครัวลำบากยากจน อนาคตบุตรหลานตกต่ำ ให้เขาตระหนักรู้จนเกิดสัมมาทิฐิ หากดำเนินการตามระบบมาจนเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันให้ประชาชนที่ยังไม่เสพสุราจนติด เกิดการตระหนักรู้ในพิษภัย และไม่เอายกนำชีวิตไปจมปลักในการติดสุราในที่สุด

2) หลักอบายมุข 4 และหลักอบายมุข 6 ในเทศนาหรือบรรยายธรรมอบายมุข 4 ข้อที่ว่า สุราสุตตะ ความเป็นนักเลงสุรา ควรประยุกต์การใช้ภาษาร่วมสมัย การยกตัวอย่างของนักเลงสุรา พฤติกรรมที่พึงประสงค์ แสดงออกมา สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวอย่างไร โดยอธิบายผลกระทบทั้งในด้านปัจเจกชน

ครอบครัวยุค เศรษฐกิจและสังคม ส่วนคำสอนอบายมุข 6 ที่ว่า ติดสุราและของมีนเมา มีโทษ 6 อย่าง คือ 1) ทรัพย์หมดไปๆ เห็นชัดๆ 2) ก่อการทะเลาะวิวาท 3) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค 4) เสียเกียรติเสียชื่อเสียง 5) ทำให้ไม่รู้อาย 6) ทอนกำลังปัญญา ควรประยุกต์โดยนำเรื่องจากนิทานชาดกที่เกี่ยวข้องหรือเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาสอน อาจนำมาจากเรื่องในละครหรือจากหนังสือพิมพ์ บรรยายให้เห็นภาพชัดเจน จนผู้ฟังตระหนักรู้เห็นตามจริง

3) อริยสัจ 4 ที่ว่า อริยสัจ 4 หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ หลักคำสอนเรื่องอริยสัจ 4 เป็นคำสอนที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของพระพุทธศาสนา ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ เป็นการนำวิธีการแก้ปัญหาการติดสุรา คือ แก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ก็คือ เมื่อทุกคนในชาติได้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุแล้ว จะต้องกำหนดรู้ร่วมกันว่า ที่ใดมีปัญหา(ทุกข์ คือ รูป-นาม) ที่นั้นย่อมมีสาเหตุ (สมุทัย คือ อวิชชาและภวตัณหา) ของปัญหาเป็นที่มาเสมอเพราะฉะนั้น ปัญหา กับสาเหตุจึงเป็นของคู่กันเสมอหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่า “ไม่ว่ากายใดหรือจิตใดก็ตามที่มีทุกข์ ย่อมมีสาเหตุมาจากความไม่รู้ (โง่) และความอยากมีอยากเป็นทั้งนั้น”

4) ไตรสิกขา แนวทางของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ไตรสิกขานี้ประยุกต์โดยให้กลุ่มผู้ติดสุราได้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเป็นคอร์ส ที่แต่ละวัดจัดเป็นประจำ ปีละ 1-2 ครั้ง อย่างน้อยการฝึกให้คิดไตร่ตรองตามหลักโยนิโสมนสิการ รู้จักพิจารณา แยกแยะสิ่งใดถูกหรือผิด มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์

5) โยนิโสมนสิการ คือ ระบบการใช้สติปัญญาจัดจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงตามสภาวะ (ตามธรรมชาติ) และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย (เหตุแวดล้อม) เป็นการคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระบบต่อเนื่องตามลำดับ

การป้องกันการติดสุรานั้นนอกจากประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมแล้ว ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้องค์ประกอบอื่นๆ เพื่อเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดผลในการป้องกันการติดสุราของประชาชน เช่น การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนรู้เกษตรเชิงพุทธ เป็นต้น ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนที่มีอยู่ เรื่องปากท้องสำคัญสุด หากเขายังมีความหิวกระหายการจะสอนธรรมใดๆ ก็จะไม่ได้อะไร

อภิปรายผล

1. สภาพทั่วไปของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่ติดสุรานั้นจะมีทุกหมู่บ้าน แม้จะมีไม่มากเมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรทั้งตำบล แต่กระนั้นเวลามีงานบุญที่วัดหรือบ้าน ไม่ว่าจะงานแต่ง งานศพ งานบวชหรือขึ้นบ้านใหม่ จะพบผู้ติดสุราแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ เช่น ส่งเสียงดัง เอะอะรบกวนคนอื่น ทำดีทำต่อย ตลอดจนสร้างความรำคาญแก่ผู้ร่วมงาน ปัญหาดังกล่าวนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จิรัชยา เจียวกั๊ก และสันติชัย แยมใหม่ (2558) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการดื่มสุราในเยาวชน พบว่า สถานการณ์การดื่มสุราของเยาวชน

ในชุมชนที่ศึกษาที่ความรุนแรงมากขึ้น เยาวชนเริ่มดื่มสุราอายุน้อยลงและดื่มในปริมาณที่มากขึ้น และพบว่า การดื่มสุราของเยาวชนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม จนกลายเป็นปัญหาสะสมของสังคม ตามมุมมองของชุมชน ได้แบ่งกลุ่มเยาวชนผู้ดื่มเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่หัดดื่มสุรา 2) กลุ่มที่ดื่มสุราเป็นบางครั้ง และ 3) กลุ่มที่ดื่มสุราเป็นประจำ กลุ่มที่ 3 มีปัญหาและได้รับผลกระทบมากที่สุด กลุ่มที่ทะเลาะวิวาทในสถานบันเทิง แต่ละครั้ง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ดื่มเป็นบางครั้ง ซึ่งเหตุผลในการดื่มมาจากความคึกคะนองของกลุ่มเยาวชนและแรงกระตุ้นจากสังคมที่มีความเชื่อและค่านิยมทางบวกต่อการดื่มสุรา

2. หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ อริยสัจ 4 ไตรสิกขา โยนิโสมนสิการ เบญจศีลและเบญจธรรม อบายมุข 4 และ 6 และกิจกรรมป้องกันการติดสุรา เช่น การสวดมนต์ การฟังธรรม การเจริญจิตภาวนา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ พระมหากำพล คุณงกโร (2557) เรื่องปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย สรุปว่า ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุรา เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคล ผู้ดื่มสุรา ด้วยอาศัยหลักธรรมทั้ง 3 ประการ คือ 1) อบายมุข 6 เป็นเครื่องชี้ให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์สินตา หรือเกิดโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตรซึ่งจะชักนำไปในทางฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด (2) ส่วนเบญจศีลเป็นเสมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานั้นอย่างเด็ดขาด และ 3) สติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเราไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันการติดสุราของประชาชนในตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ 1) หลักเบญจศีลและเบญจธรรม ข้อที่ 5 ต้องสอนให้เขาเห็นโทษหรือภัยของการติดสุราก่อน การแสดงธรรมหรือบรรยายธรรมจึงควรยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างของผู้ติดสุราจนชีวิตตกต่ำ สภาพครอบครัวลำบากยากจน อนาคตบุตรหลานตกต่ำ ให้เขาตระหนักรู้จนเกิดสำนึกมาทีหลัง 2) หลักอบายมุข 4 และ 6 ควรประยุกต์โดยสอนด้วยการการใช้ภาษาร่วมสมัย การยกตัวอย่างของนักเลงสุราพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แสดงออกมา สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวอย่างไร โดยอธิบายผลกระทบทั้งในด้านปัจเจกชน ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม 3) หลักอริยสัจ 4 เมื่อเราทราบถึงปัญหา (ทุกข์) และสาเหตุ (สมุทัย) แล้วสิ่งที่จะมาเป็นคู่ปรับก็คือการวางเป้าหมายที่จะมุ่งสู่ความหลุดพ้นปัญหานั้นได้อย่างไร (นิโรธ) เมื่อได้เป้าหมายแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เราจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติมาป้องกันการติดสุรานั้นได้อย่างไร (มรรค) 4) หลักไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องมีการอบรมจิตใจ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สร้างภูมิต้านทานต่อกิเลส 5) หลักโยนิโสมนสิการ คือ ระบบการใช้สติปัญญาจัดจำแนกแยกแยะสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย เป็นการศึกษาอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระบบ

ต่อเนื่องตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมชัย อมาตยกุล (2562) ศึกษาการแก้ไขปัญหาคาการดื่มสุราเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า จากการอบรมไตรสิกขาให้นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างใน 3 คณะ และอบรมไตรสิกขาแก่ผู้ปกครองได้ผลดังนี้ คือ 1) สำหรับนักศึกษาพบว่า หลังการอบรมนักศึกษาคณะที่ 2 มีความสามารถในการลดการดื่มสุรามากที่สุด คิดเป็น 43.33 % (10 คน) รองลงมานักศึกษาคณะที่ 1 คิดเป็น 75.00 % (4 คน) เท่ากับนักศึกษาคณะที่ 3 คิดเป็น 75.00 % (4 คน) และผลจากการนัดพูดคุยสอบถามพบว่า นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติไตรสิกขาอยู่เป็นประจำได้รับผลจากการปฏิบัติทุกคนคือสามารถลดการดื่มสุราลงได้ บางคนสามารถเลิกการบริโภคอย่างเด็ดขาดได้ ในขณะที่บางคนสามารถลดจำนวนการบริโภค รวมถึงความถี่ที่บริโภคลงได้ ซึ่งคาดว่าอาจจะสามารถเลิกการบริโภคได้ในที่สุด 2) สำหรับผู้ปกครองพบว่าความสามารถในการดูแลบุตรหลานในการลดละเลิกการดื่มสุรา พบว่าหลังการอบรมความสามารถในการดูแลบุตรหลานในการลดละเลิกการดื่มสุรา ผู้ปกครองศึกษา คณะที่ 2 มากที่สุด คิดเป็น 43.33 % รองลงมาผู้ปกครองนักศึกษาคณะที่ 2 คิดเป็น 75.00 % เท่ากับผู้ปกครองนักศึกษาคณะที่ 3 คิดเป็น 75.00 % จากการนัดพูดคุยกับผู้ปกครองภายหลังการปฏิบัติเดือนละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 2 เดือน พบว่าผู้ปกครองมีการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่หลายครอบครัว นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นเตือนตัวนักศึกษาที่เป็นบุตรหลานให้ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาอยู่เสมอ รวมไปถึงการปฏิบัติร่วมกันถ้ามีโอกาส ซึ่งผลที่ได้คือความสัมพันธ์ภายในครอบครัวดีขึ้น ตลอดจนตัวนักศึกษาที่เป็นบุตรหลานมีความประพฤติที่ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

การนำหลักธรรมไปพัฒนาชีวิตของบุคคลในครอบครัวและบุคคลที่อยู่รอบข้างให้มีความสุขได้อย่างถาวร โดยเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันการติดสุราของผู้นำครอบครัวได้แล้ว ทำให้ประชาชนหันมาใส่ใจกับครอบครัวมากขึ้น เพราะเห็นคุณค่าของครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นญาติมิตรที่อยู่ใกล้ชิด เมื่อมีความสุข ครอบครัวก็จะเป็นสุข สังคมก็จะมีความสุขไปด้วย เมื่อทุกฝ่ายประสานร่วมแรงแข่งขัน ทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง สามารถที่จะลดปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยได้ เพราะคนไทยโดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเริ่มมองเห็นโทษในการดื่มสุรา และมองเห็นผลพลอยได้ที่แท้จริงจากการงดดื่มสุราคือความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีพฤติกรรมที่ดีงาม โดยลดละเลิกเว้นพฤติกรรมที่ไม่ดีและดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้หลักพุทธธรรมพัฒนาชีวิต ให้มีแก่นสารเป็นพื้นฐานให้ความโลกความโกรธ ความหลงเบาบางลงได้ ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่างๆ เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นผู้ที่มีเมตตา กรุณา มีหิริโอตตปัมเป มีความซื่อสัตย์สุจริตธรรมจึงส่งผลให้พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดีและสามารถจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรออกกฎหมายที่คุ้มครองและป้องกันเยาวชนจากตี๋มเครื่องตี๋มที่มีแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด
2) หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชนควรแต่งตั้ง สถานบำบัด ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในรูปแบบที่เหมาะสมอย่างจริงจัง

3) คณะสงฆ์ควรส่งเสริมการจัดศูนย์ป้องกันการติดยาเสพติดและบำบัดผู้ติดยาเสพติดในวัดอย่างน้อยอำเภอละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดในสถาบันการศึกษา
2) ควรศึกษาการขับเคลื่อนพลัง บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) เพื่อลด ละ และเลิกการติดยาเสพติดในพื้นที่เสี่ยง

3) การศึกษาผลกระทบจากการติดยาเสพติดที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

จิรัชยา เจียวัก และสันติชัย แยมใหม่. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการติดยาเสพติดในเยาวชน.

ในการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. มหาวิทยาลัยมหาดไทย. 26 มิถุนายน 2558.

พระมหากำพล คุณงกโร. (2557). ปัญหาการติดยาเสพติดในสังคมไทย. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 8(1), 105-114

พลวัฒน์ ชุมสุข. (2561). การป้องกันและการแก้ไขปัญหาจากการตี๋มเครื่องตี๋มที่มีแอลกอฮอล์ตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7(3). 90-100.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการติดยาเสพติดของประชากร พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชัน จำกัด.

อุดมชัย อมาตยกุล. (2561). การแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดเชิงพุทธบูรณาการ. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อุดมศักดิ์ แซ่โจ้วและคณะ. (2559). ข้อเท็จจริงและตัวเลข : เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. สงขลา : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.